

Узагальнення наявних даних свідчить про те, що вони є джерелами емісії в середовище проживання багатьох токсичних поллютантів, які мають широкий спектр негативного впливу на живі організми.

Специфічна особливість даного виробництва проявляється в присутність у викидах високих концентрацій важких металів (Cu, Pb, Cd, Sn, Zn, Ba, Bi, Ag, W, Mo, Hg, Sb,), рідкісних елементів (As, Te), пилу полімерів, органічних сполук (фталати, хлорбензол, хлороводень, різні розчинники, вуглеводні і ін.), парів і аерозолів неорганічних кислот і лакофарбових матеріалів і ін. У стічних водах в підвищених кількостях присутні Fe, Pb, Cu, Zn, Al, нафтопродукти, органічні сполуки, ціаніди і ін. У викидах і відходах кабельного виробництва виявлені речовини, що мають канцерогенні властивості (бенз-а-пірен, вінілхлорид, формальдегід, сполуки Cd, As, Cr, ПХБ, мінеральні масла).

Таким чином, надзвичайно актуальними завданнями є: а) проведення еколого-геохімічних і гігієнічних досліджень в зонах впливу великих заводів з виробництва кабелів і проводів; б) організація спеціалізованих служб по збору, утилізації та/або переробки кабельно-провідникової продукції, що вийшла з ужитку («кабельного брухту»), ізоляційних матеріалів, кабельної арматури.

Перелік посилань

1. Кобелева, Т. О. Електротехнічна галузь України: сучасний стан та перспективи розвитку [Текст] / Т. О. Кобелева // Вісник Національного технічного університету „Харківський політехнічний інститут”. Збірник наукових праць. Тематичний випуск: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків: НТУ „ХПІ”, 2011. – № 26. – С. 34-44.

2. Укрупненные нормы водопотребления и водоотведения для различных отраслей промышленности.- М.: Стройиздат, 1978.- 590 с.

3. Янин Е.П. Электротехническая промышленность и окружающая среда (Эколого-геохимические аспекты). – М.: Диалог – МГУ, 1998. – 281 с.

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ЕКОСИСТЕМИ НАПРУЖЕНО-РОЗВИНЕНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

*Доповідач – Мацкевич Г.Є., асп.,
Науковий керівник – Внукова Н.В., проф., д.т.н.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
njutta0208@gmail.com*

Антропогенне і техногенне навантаження на екосистеми України у кілька разів перевищує відповідні показники у розвинутих країнах світу. Забруднення навколишнього природного середовища відбувається внаслідок провадження виробничої діяльності підприємствами гірничодобувної, металургійної, хімічної промисловості та паливно-енергетичного комплексу.

Першопричинами екологічних проблем України є:

- структура економіки з переважаючою часткою ресурсо- та енергоємних галузей;
- зношеність основних фондів промислової і транспортної інфраструктури;
- існуюча система державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища, регулювання використання природних ресурсів, відсутність чіткого розмежування природоохоронних та господарських функцій;
- недостатня сформованість інститутів громадянського суспільства;
- недостатнє розуміння в суспільстві пріоритетів збереження навколишнього природного середовища та переваг сталого розвитку;
- недотримання природоохоронного законодавства.

Важливим кроком для більш стрімкого та ефективного переходу України до європейських стандартів та вимог в питаннях охорони довкілля, а також для забезпечення прозорості процесу надання дозвільних документів для об'єктів господарської діяльності та врахування інтересів усіх зацікавлених сторін є прийняття та введення в дію "Про оцінку впливу на довкілля" від 23.05.2017 № 2059-VIII (далі – Закон ОВД).

Метою якого є контроль ступеня забруднення навколишнього природного середовища та забезпечення права громадян на безпечне довкілля. А також встановлена вимога внесення відповідних зміни до існуючих законів та їх нормативно-правового забезпечення.

Розглянемо та проаналізуємо процедуру оцінки впливу на довкілля (далі – ОВД) більш детально.

Закон ОВД встановлює правові та організаційні засади оцінки впливу на довкілля, спрямованої на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

Без наявності висновку про оцінку впливу на довкілля суб'єкт господарювання не має права здійснювати заплановану діяльність.

Методологія ОВД дістала своє визнання майже в усіх розвинених країнах. У червні в 1988 р. була введена в дію Директива ЄС № 337/85 "Оцінка впливу деяких державних і приватних проектів господарської діяльності на навколишнє середовище". Відповідно до неї, для країн – членів ЄС обов'язковим є проведення ОВД до видачі дозволу на здійснення всіх великих проектів, що можуть спричинити негативний вплив на навколишнє середовище.

Принципи ОВД:

- застосування ОВД як інструмент формування рішень на початкових етапах проектування і доступність на цих же етапах інформації щодо проектних рішень для громадськості;
- розгляд у взаємозв'язку технологічних, технічних, соціальних, природоохоронних і економічних показників проектних пропозицій;

- альтернативність проектних рішень, формування нових варіантів;
- відповідальність замовника (ініціатора) діяльності за наслідки реалізації проектних рішень.

Відповідно до методології Міжнародної організації з оцінки впливу, процес ОВД є послідовний перехід по наступних стадіях:

1. Скринінг (screening), в рамках якого визначається, чи необхідно оцінювати проект з точки зору впливу на навколишнє середовище і наскільки детально.

2. Скоупінг (scoping) — виявлення проблем і сфер впливу, які видаються важливими, а також встановлення джерел інформації для ОВД.

Оцінка альтернативних проектів, в результаті якої виявляється найбільш бажаний, сприятливий для навколишнього середовища спосіб досягнення заявлених у проекті цілей.

3. Оцінка впливу — визначення та прогнозування ступеня екологічного, біологічного і соціального впливу проекту.

Управління екологічним впливом — встановлення заходів, необхідних для усунення, мінімізації, або компенсації несприятливих наслідків від введення програм, реалізації проекту і т. д.

Оцінка значущості — визначення відносної важливості та прийнятності інших компонентів впливу на навколишнє середовище.

Складання звіту про проведення ОВД:

- ухвалення рішення — прийняття проекту або відмову від його реалізації, а також встановлення умов його здійснення;
- нагляд за дотриманням приписаних умов здійснення проекту;
- контроль ступеня впливу проекту на навколишнє середовище, а також ефективності заходів щодо зниження негативних наслідків.

Проведення ОВД майбутньої господарської або іншої діяльності на довкілля повинно сприяти ухваленню екологічно грамотного управлінського рішення про реалізацію наміченої господарської і іншої діяльності за допомогою визначення можливих несприятливих дій оцінки екологічних наслідків, обліку громадської думки, розробки заходів зі зменшення і запобігання дій.

Підсумовуючи, треба визначити, що в результаті прийняття Закону ОВД:

- всі документи, які подаються суб'єктом господарювання для проведення ОВД, вносяться до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля;
- в Законі ОВД визначені стадії подачі, строки подання та опрацювання документів, необхідних для отримання висновку з оцінки впливу на довкілля;
- процедура ОВД є більш тривалою, у порівнянні з екологічною експертизою;
- вдосконалено процедуру громадського обговорення у процесі впливу на довкілля;
- запроваджено інститути оцінки транскордонного впливу на довкілля та післяпроектного моніторингу;

- розширено заходи відповідальності за порушення законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля.

Варто зазначити, що ОВД є правовим інструментом попередження шкідливих екологічних наслідків, більш сучасним та наближеним до європейських стандартів. Важливим є те, що тепер ОВД здійснюється ще до початку реалізації будь-якого проекту, а не на етапі його затвердження. Шляхом створення електронного реєстру ОВД також спрощено процедуру подання документів.

Водночас, незважаючи на те, що запровадження нової процедури ОВД покликано зробити процес оцінки впливу на довкілля більш прозорим та ефективним, кількість етапів отримання висновку з ОВД робить цю процедуру складною і надто тривалою, що не може не мати негативний вплив на бізнес.

З огляду на результати аналізу, можна зазначити, що Закон ОВД містить низку концептуальних та структурних прогалин, термінологічних та процедурних неузгодженостей, а також створює низку додаткових ризиків в процесі свого застосування та потребує подальшого вдосконалення, а також розроблення заходів з практичного запровадження і застосування ОВД.

АНАЛІЗ СТАНУ ВОДНИХ ОБ'ЄКТІВ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Доповідач – Мовчан К.В. ст.,
Науковий керівник – Ковальова О.М., доц., к.т.н.,
Харківський національний автомобільно - дорожній університет
ro13za20@gmail.com*

Харківська область розташована на вододілі двох річкових басейнів Дона (Сіверського Дінця) та Дніпра. Територіально до басейну Сіверського Дінця належать 17 адміністративних районів, до території Дніпра – 10. Регіон має надзвичайно низьку забезпеченість водними ресурсами – це 1,8 % від загальних водних ресурсів України.

Водні ресурси Харківської області формуються за рахунок транзитної притоки поверхневих вод по р. Сіверський Донець, місцевого річкового стоку, що формується в межах області, стічних, шахтних і кар'єрних вод, а також експлуатаційних запасів підземних вод. По території області протікає 867 річок, загальною протяжністю – 6405 км, з них довжиною більше 10 км - 172 річки протяжністю - 4666,6 км. З них, згідно класифікації річок України, одна відноситься до великих – Сіверський Донець, довжиною 1053 км (в межах області – 375 км), шість – до середніх річок: Оскіл, Уди, Лопань, Мерла, Оріль, Самара. Решта річок відноситься до категорії малих. Площі земель, зайняті водними об'єктами, складають 91,3 тис. га (2,9 % території області), в тому числі під водосховищами і ставками 46,3 тис. га.